

Informacje WPR

-
- Płatności bezpośrednie w 2024 r.
- Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

Nauka doradztwu

-
- Nowe odmiany zbóż jarych i ozimych wpisanych do Krajowego Rejestru w 2024 r.

Dobre przykłady

-
- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- „Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

strona główna

- Płatności bezpośrednie w 2024 r.
- Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

Płatności bezpośrednie w 2024 roku

Wsparcie finansowe w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027 jest przyznawane na podstawie „Plan Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027” (PS WPR), który znajduje odzwierciedlenie w legislacji krajowej. Warunkiem otrzymania płatności w ramach wsparcia bezpośredniego jest złożenie wniosku oraz spełnienie określonych warunków kwalifikowalności do przyznania danej płatności. W tekście przedstawiono informacje na temat zasad przyznawania płatności bezpośrednich z uwzględnieniem zmian wprowadzonych w 2024 roku.

Warunkowość i ekoschematy

Obowiązkowy system warunkowości w ramach WPR na lata 2023-2027 łączy dwa elementy tj. normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (DKR) oraz wymogi podstawowe w zakresie zarządzania (SMR).

W 2024 roku wprowadzono częściową derogację od normy GAEC 8 dotyczącą minimalnego udziału co najmniej 4% gruntów ornych na obszary i elementy nieprodukcyjne oraz wprowadzono zmianę współczynnika ważenia z poziomu 0,3 do 1,0 w odniesieniu do międzyplonów i wsiewek w uprawę w plonie

głównym (warunek uprawiania międzyplonów bez stosowania środków ochrony roślin został utrzymany).

W kampanii 2024 w ramach spełnienia normy GAEC8 nie będzie także możliwości wyboru rośliny: ugór z uprawą.

Kolejna zmiana dotyczy uzupełnienia definicji nawozów w ramach normy GAEC 4 o każdą inną substancję zawierającą związek lub związki azotu rolniczo wykorzystywaną w celu zwiększenia wzrostu roślinności.

W przypadku norm GAEC 7 i GAEC 8 zrezygnowano także z obowiązku składania oświadczenia i zastąpiono ten obowiązek prowadzeniem rejestrów zabiegów agrotechnicznych lub posiadaniem innych dokumentów zawierających m.in. numer działki ewidencyjnej, oznaczenie działki rolnej, informacje o wykonanych zabiegach.

Drugim elementem zielonej architektury są ekoschematy – dobrowolne dla rolników systemy na rzecz klimatu i środowiska realizowane w cyklu rocznym, deklarowane na etapie składania wniosku o przyznanie płatności.

W ramach ekoschematów w 2024 roku, tak jak w roku poprzednim, realizowanych będzie 6 interwencji oraz 8 praktyk dotyczących produkcji roślinnej i dobrostanu zwierząt.

Zmiany wprowadzone w bieżącym roku, w tym zakresie dotyczą m.in. praktyk, interwencji:

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

■ Płatności bezpośrednio w 2024 r.

■ Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

1. „Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji” oraz „Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo” a ich rezultatem są:

- utrzymanie możliwości weryfikacji realizacji praktyk poprzez składanie oświadczenia w sytuacji jeżeli rolnik nie będzie mógł wykonać zdjęcia geotagowanego,
- rezygnacja z obowiązku prowadzenia rejestru,
- w odniesieniu do gruntów ornych wprowadzenie odstępstwa umożliwiającego złożenie oświadczenia lub zdjęcia geotagowanego o wykonaniu praktyk do 30 listopada, jeżeli mają zastosowanie przesłanki, wskazujące na sytuacje uniemożliwiające dokonanie zbiorów lub nawożenia z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe,
- nałożenie na ARiMR obowiązku wzywania rolników w przypadku, jeżeli nie złożyli oświadczenia/zdjęcia geotagowanego na potrzeby realizacji tych praktyk.

2. „Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia w wariantcie dotyczącym wapnowania”, w ramach którego:

- zrezygnowano z obowiązku składania oświadczenia, że rolnik nie otrzymał decyzji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w sprawie przyznania dofinansowania na zakup nawozu wapniowego.

3. „Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe” poprzez:

- doprecyzowanie, że w ramach międzyplonów może być stosowana forma jara lub ozima roślin tworzących mieszankę międzyplonu ozimego,

- rezygnację, w przypadku wsiewki śródplonowej z obowiązku składania oświadczenia o dacie zbioru uprawy w plonie głównym na rzecz prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych.

4. „Integrowana Produkcja Roślin”, w której:

- doprecyzowano, że płatności są przyznawane również, jeżeli małżonek rolnika prowadzi uprawy roślin zgodnie z metodami integrowanej produkcji roślin.

5. „Dobrostan zwierząt” w tym:

- wprowadzenie płatności dla rolników uczestniczących w krajowych systemach jakości (obecnie są to: system QMP dla bydła rzeźnego i system QAFP dla świń, kurcząt brojlerów i indyków rzeźnych) z tytułu obowiązujących w tych systemach ograniczeń w zakresie stosowania antybiotyków,
- w przypadku realizacji wariantu Dobrostan koni utrzymywanych w systemie otwartym, dopuszczenie utrzymywania ogierów w pomieszczeniach/budynkach i otrzymanie do nich wsparcia wg stawki dla wariantu Dobrostan koni utrzymywanych w pomieszczeniach lub budynkach,
- w zakresie obowiązkowego odbycia jednorazowego, bezpłatnego szkolenia z zakresu metod ograniczających stosowanie antybiotyków u zwierząt, wprowadzenie możliwości odbycia szkolenia w terminie do dnia 14 marca roku następującego po roku, w którym rolnik złożył wniosek poprzez udział w jednej z trzech dostępnych form:
 - ekranowo (samodzielnie poprzez dostęp on-line 24 h/7 dni w tygodniu),

strona główna

■ Płatności bezpośrednie w 2024 r.

■ Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

- webinarium (on-line z udziałem osoby prowadzącej i transmisji na żywo),
- stacjonarnie (w oddziale ODR).

Rolnik aktywny zawodowo

Rolnik jest uznawany za aktywnego, jeżeli decyzja o ustaleniu kwoty płatności bezpośrednich jest nie wyższa niż **5 000 EUR**.

Pomocy nie przyznaje się rolnikowi, który administruje portami lotniczymi, wodociągami lub stałymi terenami sportowymi lub rekreacyjnymi lub świadczy usługi przewozu kolejowego lub usługi w zakresie obrotu nieruchomościami, chyba że:

- 1) działalność rolnicza jest jego działalnością przeważającą, co wynika z danych zawartych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowym Rejestrze Sądowym lub dokumentów z REGON lub
- 2) udokumentuje, że:
 - a) przychód z działalności rolniczej stanowi co najmniej 1/3 całego jego przychodu lub
 - b) kwota płatności bezpośrednich przysługujących temu rolnikowi za dany rok wynosi co najmniej 5% całości przychodów z działalności pozarolniczej, lub
- 3) wysokość otrzymanych przez tego rolnika płatności bezpośrednich za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy, nie przekracza równowartości 5 000 EUR, a w przypadku gdy nie otrzymał płatności bezpośrednich za

rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy – suma:

- a) iloczynu liczby kwalifikujących się hektarów posiadanych przez tego rolnika i średniej krajowej wysokości płatności bezpośrednich za hektar za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy oraz
- b) iloczynu wyrażonej w dużych jednostkach przeliczeniowych (DJP) liczby zwierząt posiadanych przez tego rolnika, które zostały zatwierdzone do płatności bezpośrednich w roku złożenia wniosku o przyznanie pomocy, i średniej krajowej wysokości płatności bezpośrednich do zwierząt w zł na DJP za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy – nie przekracza równowartości 5 000 EUR.

Minimalna powierzchnia kwalifikująca się do płatności

Płatności bezpośrednie są przyznawane rolnikowi, jeżeli prowadzi działalność rolniczą, łączna powierzchnia gruntów objętych obszarem zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów będących w posiadaniu tego rolnika jest **nie mniejsza niż 1 ha**, a powierzchnia działki rolnej nie mniejsza niż 0,1 ha.

Pomimo niespełnienia ww. warunku, płatności bezpośrednie są przyznawane, jeżeli:

rolnik spełnia warunki do przyznania płatności związanych do zwierząt lub płatności dobrostanowych i złoży wniosek o ich przyznanie, a łączna kwota płatności bezpośrednich, jakie miałyby zostać przyznane w danym roku temu rolnikowi, przed za-

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

strona główna

■ Płatności bezpośrednie w 2024 r.

■ Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

Płatności bezpośrednie są przyznawane rolnikowi, jeżeli prowadzi działalność rolniczą.

stosowaniem kar i kar administracyjnych, wynosi co najmniej równowartość w złotych kwoty 200 euro.

Rodzaje płatności w 2024 roku

1. Podstawowe wsparcie dochodów przyznawane rolnikowi spełniającemu ww. wymogi przyznania pomocy, po złożeniu wniosku o przyznanie płatności – system eWniosekPlus.
2. Przejściowe wsparcie krajowe tj.

2.1 Uzupełniająca płatność podstawowa jest przyznawana rolnikowi do powierzchni: upraw roślin rodzajów określonych w przepisach, uprawianych w plonie głównym oraz gruntów ornych, na których nie jest prowadzona uprawa roślin;

2.2 Płatność niezwiązana do tytoniu jest przyznawana rolnikowi, jeżeli:

- a) spełnia warunki do przyznania podstawowego wsparcia dochodów i złożył wniosek o jego przyznanie;
- b) w dniu 31 grudnia 2018 r. był wpisany do rejestru producentów surowca tytoniowego, o którym mowa w art. 40 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 185 i 1370); 3) w 2017 r. lub w 2018 r. był stroną umowy kontraktacji lub umowy na uprawę tytoniu;

3. Płatność redystrybucyjna jest przyznawana rolnikowi, jeżeli łączna powierzchnia gruntów będących w posiadaniu tego rolnika objętych obszarem zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów jest nie większa niż 300 ha.

Płatność redystrybucyjna przysługuje do powierzchni gruntów: położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów jednak **nie większej niż 30 ha**.

4. Płatność dla młodych rolników jest przyznawana rolnikowi, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) ma nie więcej niż 40 lat w pierwszym roku ubiegania się o płatność dla młodych rolników;
- 2) kieruje gospodarstwem, to znaczy prowadzi działalność rolniczą w gospodarstwie osobiście (podejmuje decyzje), na własny rachunek i we własnym imieniu, ponosi koszty i czerpie

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

strona główna

■ Płatności bezpośrednie w 2024 r.

■ Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

korzyści w związku z prowadzeniem tej działalności;

3) posiada co najmniej:

a) wykształcenie zasadnicze branżowe, średnie branżowe, średnie lub zasadnicze zawodowe w rozumieniu przepisów prawa oświatowego, lub

b) 3-letni staż pracy w rolnictwie, przy czym za staż pracy w rolnictwie uznaje się okres liczony do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy, w którym wnioskodawca:

- podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie jako rolnik lub domownik lub ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności rolniczej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), lub
- był zatrudniony w gospodarstwie na podstawie umowy o pracę, na stanowisku związanym z prowadzeniem produkcji rolnej.

Płatność dla młodych rolników jest przyznawana do powierzchni gruntów będących w posiadaniu rolnika objętych obszarem zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów, jeżeli rolnik ten po raz pierwszy rozpoczyna działalność rolniczą w gospodarstwie, jako kierujący tym gospodarstwem, lub rozpoczął działalność rolniczą w gospodarstwie w ciągu pięciu lat przed pierwszym złożeniem wniosku o płatność dla młodych rolników. Płatność dla młodych rolników jest przyznawana danemu rolnikowi za **nie więcej niż 5 kolejnych lat**, z tym że ostatnia płatność

dla młodych rolników może być przyznana za 2027 r.

W 2024 roku wprowadzono następujące zmiany służące uproszczeniu przyznawania płatności tj.

- odstąpiono od wymogu posiadania przez rolnika ubiegającego się o przyznanie płatności dokumentu potwierdzającego, że podlegał ubezpieczeniu w KRUS;
- ograniczono wymóg składania oświadczenia w celu ustalenia daty rozpoczęcia działalności rolniczej - tylko w przypadku nieposiadania przez małżonka rolnika numeru PESEL

5. Płatności związane z produkcją są przyznawane do:

5.1 powierzchni użytków rolnych będących w posiadaniu tego rolnika, na których uprawia w plonie głównym rośliny strączkowe na nasiona, rośliny pastewne, ziemniaki skrobiowe, buraki cukrowe, pomidory, chmiel, truskawki, len lub konopie włókniste;

5.2 do zwierząt gatunków: bydło domowe (*Bostaurus*), owca domowa (*Ovis aries*) lub koza domowa (*Capra hircus*) spełniających określone wymogi odnośnie wieku i liczby zwierząt;

6. Płatności w ramach ekoschematów

są przyznawane rolnikowi do:

6.1 obszarów z roślinami miododajnymi;

6.2 rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi;

6.3 integrowanej produkcji roślin;

6.4 biologicznej ochrony upraw;

■ Płatności bezpośrednie w 2024 r.

■ Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

6.5 retencjonowania wody na trwałych użytkach zielonych;

6.6 dobrostanu zwierząt;
po spełnieniu warunków przyznawania płatności dla poszczególnych interwencji.

Ponadto, w terminie składania wniosków o płatności bezpośrednio rolnik będzie miał możliwość wnioskować o następujące płatności:

7. Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach interwencji

przyznawane są jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie tych płatności posiada nie mniej niż 1 ha i realizuje zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne, o których mowa w art. 70 ust. 1 rozporządzenia 2021/2115, w ramach następujących interwencji:

- Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000;
- Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000;
- Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000;
- Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych;
- Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie;

f) Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie;

g) Bioróżnorodność na gruntach ornych.

8. Płatności ekologiczne przyznaje się do użytków rolnych (minimum 1 ha) będących w posiadaniu rolnika, na których prowadzi produkcję ekologiczną w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej i realizuje zobowiązanie ekologiczne.

9. Premie z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych są przyznawane za realizację innych zobowiązań w dziedzinie zarządzania, o których mowa w art. 70 ust. 1 rozporządzenia 2021/2115.

Wsparcie finansowe w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027 jest przyznawane na podstawie „Plan Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027” (PS WPR).

strona główna

■ Płatności bezpośrednie w 2024 r.

■ Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

Wprowadzone w bieżącym roku zmiany dotyczą:

- uproszczeń w przypadku ubiegania się o przyznanie pomocy do gruntów zalesionych w wyniku sukcesji naturalnej poprzez rezygnację z załącznika do wniosku, jakim była mapa geodety;
- rozszerzenia listy gatunków drzew i krzewów, które mogą być wykorzystywane w interwencjach leśno-zadrzewieniowych;
- doprecyzowania przepisów w zakresie dokumentów planistycznych z gminy, które stanowią załącznik do wniosku o sporządzenie planu zalesienia.

10. Płatności ONW są przyznawane rolnikowi do użytków rolnych będących w jego posiadaniu położonych na obszarach, o których mowa w art. 71 ust. 2 rozporządzenia 2021/2115, którymi są obszary określone w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dotyczących szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 12 tej ustawy.

Od 2024 r., zwiększone zostały stawki płatności na obszarach ONW typ górski i podgórski dla rolników posiadających zwierzęta trawożerne.

- na obszarach strefy II ONW typ specyficzny tzw. podgórskiej ze zwierzętami, ze stawki 550 zł/ha do 676 zł/ha,

- na obszarach ONW typ górski, z 750 zł/ha do 829 zł/ha. Ponadto zmniejszony został wymóg minimalnej obsady zwierząt trawożernych uprawniającej do ubiegania się o te płatności z 0,5 DJP do 0,3 DJP.

Doświadczenia związane z wdrażaniem norm warunkowości i ekoschematów w ramach płatności bezpośrednich w 2023 roku oraz informacje, dane uzyskane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi od rolników, doradców rolniczych czy Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa skutkują zmianami m.in. w realizacji i dokumentowaniu wybranych praktyk lub interwencji.

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie we współpracy z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa realizuje szkolenia oraz działania informacyjne na temat zasad wypełniania wniosku o przyznanie płatności w ramach systemu wsparcia bezpośredniego na 2024 rok.

W artykule zaprezentowano informacje obowiązujące w dniu 21.03.2024 roku, dlatego serdecznie zapraszamy do śledzenia wydarzeń oraz informacji publikowanych na stronie internetowej CDR – www.cdr.gov.pl i ARiMR <https://www.gov.pl/web/arimr>.

Łukasz Bocheński, CDR Oddział w Poznaniu

Opracowano na podstawie:

1. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
2. Ustawa z dnia 8 lutego 2023 o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej
3. Płatności bezpośrednie, w tym ekoschematy oraz interwencje środowiskowe PS WPR 2023-2027, MRiRW Warszawa 2023
4. Instrukcja wypełniania wniosku w aplikacji eWniosekPlus, <https://www.gov.pl/web/arimr/instrukcja-wypelniania-wniosku-w-ewniosekplus>

strona główna

■ Płatności bezpośrednie w 2024 r.

■ Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

Rolniczy handel detaliczny jest formą handlu detalicznego, funkcjonującą w Polsce od 2017 r., dedykowaną rolnikom prowadzącym produkcję żywności w celu jej wprowadzenia na rynek na małą skalę. W ramach takiej działalności możliwa jest produkcja, w tym przetwórstwo żywności i jej sprzedaż konsumentom finalnym, a także tzw. zakładom prowadzącym handel detaliczny, takim jak np. sklepy, restauracje, czy stołówki. Z każdym rokiem funkcjonowania RHD obserwuje się znaczny wzrost zainteresowania tego typu formą prowadzenia działalności w gospodarstwach rolnych, widać to chociażby po wynikach ostatnich naborów wniosków w ramach działania A1.4.1. „Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu” (KPO) – do ARiMR wpłynęło w ostatnim naborze blisko 4,3 tys. wniosków o pomoc w wysokości ok. 1,55 mld zł, jak i wniosków złożonych w ubiegłym roku o przyznanie pomocy w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dla interwencji I.10.5 „Rozwój małych gospodarstw”, dla których została zwiększona pula środków o do-

datkowy 1 mld zł. Niewątpliwie wpływ na to miało wprowadzenie przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2021 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia prowadzenia przez rolników rolniczego handlu detalicznego, obejmująca:

- podwyższenie kwoty przychodów zwolnionych z podatku dochodowego do kwoty 100 tys. złotych,
- zniesienie maksymalnych limitów żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego w odniesieniu do sprzedaży żywności konsumentom finalnym i pozostawienie tych limitów wyłącznie w odniesieniu do dostaw do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego,
- doprecyzowanie kwestii pochodzenia składników wykorzystywanych do produkcji żywności,
- rozszerzenie obszaru, na którym mogą być prowadzone dostawy żywności.

Mając na uwadze powyższe, warto zapoznać się z założeniami, jakie należy spełnić, żeby sięgnąć po pomoc zarówno na podjęcie, jak i rozwój RHD. Poniżej przedstawiono trzy interwencje, dla których w najbliższym czasie zaplanowano kolejne nabory wniosków w ramach PS WPR 2023-2027.

I.10.5. ROZWÓJ MAŁYCH GOSPODARSTW

Celem interwencji jest wsparcie rozwoju małych gospodarstw, które w wyniku realizacji operacji osiągną wzrost wartości sprzedaży wyprodukowanych lub przetworzonych produktów rolnych (zwiększenie orientacji rynkowej i konkurencyjności).

strona główna

■ Płatności bezpośrednie w 2024 r.

■ Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

Beneficjentem może być **rolnik**, który prowadzi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność rolniczą, z której uzyskuje **przychód** ze sprzedaży produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie **w wysokości nie mniejszej niż 5 tys. zł.**

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa uprawnionego do otrzymania pomocy wynosi w roku wyjściowym nie więcej niż 25 tys. euro.

Pomoc przyznaje się w formie płatności ryczałtowej wypłacanej w dwóch ratach (pierwsza rata wynosi 80%, druga rata wynosi 20% kwoty przyznanej pomocy) w wysokości **120 tys. zł**, a intensywność pomocy wynosi **do 85 % kosztów operacji.**

Preferencje:

- uczestnictwo lub planowane uczestnictwo w systemach jakości (rolnictwo ekologiczne, krajowym systemie jakości),
- udział lub planowany udział w zorganizowanych formach współpracy,
- położenie gospodarstwa rolnego na ONW typ górski lub ONW typ specyficzny strefa II,
- udział lub planowany udział w szkoleniu związanym z zakresem operacji przewidzianym w biznesplanie.

Planując inwestycje w gospodarstwie rolnym w ramach interwencji „Rozwoju małych gospodarstw”, warto również zwrócić uwagę na wykluczenia wynikające z wcześniej przyznanej pomocy. Wsparcia nie przyznaje się rolnikowi, któremu przyznano pomoc w ramach:

- „Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacje) obszary A, B, C, D – chyba że pomoc nie została/nie zostanie wypłacona;
- „Premie dla młodych rolników” – chyba że pomoc nie została/nie zostanie wypłacona. Uwaga: dotyczy również małżonka wnioskodawcy;
- KPO A1.4.1. „Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu” w zakresie wsparcia dla rolników i rybaków dotyczącego przetwarzania lub wprowadzania do obrotu produktów rol-

Wsparcie jest ukierunkowane na realizację działań inwestycyjnych, które mają wzmocnić pozycję rynkową rolników, a także wpłynąć na dywersyfikację i skracanie etapów łańcucha żywnościowego.

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

■ Płatności bezpośrednie w 2024 r.

■ Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

nych, spożywczych, rybołówstwa lub akwakultury, chyba że wsparcia udzielono, lecz odmówiono jego wypłaty.

Poza wsparciem w ramach interwencji „Rozwój małych gospodarstw”, która została omówiona powyżej, można wymienić jeszcze dwie interwencje o tej samej nazwie „Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości”: I 10.6.1 oraz I 10.6.2., które są związane z realizacją strategii „Od pola do stołu”. Pierwsza z nich zakłada przyznawanie rolnikom bezzwrotnych dotacji, natomiast druga ma na celu wsparcie w spłacaniu kredytu.

I.10.6.1 Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) – w gospodarstwie

Wsparcie jest ukierunkowane na realizację działań inwestycyjnych, które mają wzmocnić pozycję rynkową rolników, a także wpłynąć na dywersyfikację i skracanie etapów łańcucha żywnościowego.

Beneficjentem może być, **rolnik, małżonek rolnika**, który deklaruje założenie i prowadzenie działalności w zakresie objętym operacją w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) – przez 5 lat od wypłaty pomocy.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa uprawnionego do otrzymania pomocy wynosi w roku wyjściowym co najmniej 25 tys. euro.

Uwaga: Wnioskodawcą może być rolnik, beneficjent interwencji „Premie dla młodych rolników” (brak limitu wielkości ekonomicznej).

Pomoc przyznaje się **w formie płatności ryczałtowej** na jednego beneficjenta i wynosi ona w zależności od wielkości operacji – nie więcej niż: 30 000 zł lub 60 000 zł lub 120 000 zł, a intensywność pomocy wynosi **do 65 % kosztów operacji**.

Preferencje dla:

- operacji posiadających komponent kosztów inwestycyjnych dotyczących ochrony środowiska, stanowiących co najmniej 20% kosztów kwalifikowalnych operacji;
- projektów, w których co najmniej 50% kosztów kwalifikowalnych dotyczy inwestycji o charakterze innowacyjnym.

Dodatkowo dla rolników rozpoczynających działalność przetwórczą, preferencja dla:

- osób fizycznych, które są ubezpieczone w KRUS z mocy ustawy w pełnym zakresie,
- rolników do 40 roku życia,
- kobiet,
- gospodarstwa, w którym co najmniej 50% gruntów użytkowanych przez to gospodarstwo znajduje się na ONW typ górski lub ONW typ specyficzny strefa II (tylko obszary, w których co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych znajduje się powyżej 350 m n.p.m.).

Na podobne działania wspierające rozwój rolniczego handlu detalicznego, poza wyżej wymienionymi interwencjami, zaplanowano również pomoc w formie tzw. instrumentów finansowych.

strona główna

■ Płatności bezpośrednie w 2024 r.

■ Interwencje w ramach PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD)

I.10.6.2 Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (Instrumenty finansowe) – w gospodarstwie

Pomoc z wykorzystaniem instrumentów finansowych udzielana jest na inwestycje materialne i niematerialne w zakresie rolniczego handlu detalicznego (RHD) dotyczącym przetwarzania lub sprzedaży/zbywania produktów rolnych (tj. produktów wymienionych w Załączniku nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) i nierolnych (non-Annex) z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury.

Beneficjentem może być, **rolnik, małżonek rolnika, domownik**, który prowadzi działalności w zakresie objętym operacją w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD).

Pomoc przyznaje się **w formie gwarancji do 80% kwoty kapitału kredytu** pozostającego do spłaty oraz **do 50% dotacji na spłatę odsetek**, w przypadku gdy inwestycja przyczynia się do ochrony środowiska i klimatu lub realizacji celów Strategii „Od pola do stołu”.

Dotacja na spłatę odsetek dotyczy kredytów objętych gwarancją, a intensywność pomocy może wynosić do **65 % kosztów kwalifikowalnych**. Udzielenie gwarancji w tym przypadku jest bezpłatne.

Na koniec warto zwrócić uwagę na różnice w wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego pozwalającej na dostęp do poszczególnych interwencji, jak również na wykluczenia wynikające z otrzymania wcześniejszej pomocy ze środków UE.

W niniejszym artykule zaprezentowano interwencje PS WPR 2023-2027 wspierające rolniczy handel detaliczny (RHD). Informacje na temat interwencji oraz harmonogram naboru wniosków dostępne są na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Oskar Wysocki, CDR Oddział w Poznaniu

Opracowano na podstawie:

1. System Informacji Zarządczej ARiMR; <https://www.gov.pl/web/arimr/krajowy-plan-odbudowy-i-zwiekszenia-odpornosci4>
2. Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; www.gov.pl/web/rolnictwo/plan-strategiczny-dla-wspolnej-polityki-rolnej-na-lata-2023-27.

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

strona główna

- Nowe odmiany zbóż jarych i ozimych wpisanych do Krajowego Rejestru w 2024 r.

Nowe odmiany zbóż jarych i ozimych wpisanych do Krajowego Rejestru w 2024 r.

Początek nowego roku, to jak zwykle czas, w którym odbywają się bardzo ważne posiedzenia w siedzibie Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej. W dniu 18 stycznia 2024 roku odbyło się trzecie posiedzenie Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Zbożowych w kadencji 2022-2025, poświęcone odmianom zbóż jarych. Natomiast w dniu 22 lutego 2024 roku odbyło się szóste posiedzenie Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Zbożowych w kadencji 2022-2025, poświęcone tym razem odmianom zbóż ozimych. Posiedzenia prowadził przewodniczący Prof. dr hab. Marek Korbas. Zostały one poprzedzone spotkaniem członków Komisji z przedstawicielami jednostek zgłaszających odmiany i zaproszonymi użytkownikami odmian zbóż, na którym mieli oni możliwość przedstawienia swoich uwag oraz dodatkowych informacji i argumentów w odniesieniu do odmian zbóż, będących przedmiotem opiniowania przez Komisję.

Na pierwszym posiedzeniu Komisja pozytywnie zaopiniowała wpisanie do Krajowego rejestru **24 nowych odmian zbóż jarych** (pszenica zwyczajna – 8, jęczmień – 7, pszenżyto – 5, owies zwyczajny – 3 oraz jedną odmianę żyta).

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

Tabela 1

Pszenica zwyczajna jara

Lp.	Odmiana	Typ odmiany	Zgłaszający
1.	KWS Facette	elitarna, chlebowa (E)	KWS Lochow Polska sp. z o.o.
2.	Copacabana	jakościowa, chlebowa (A)	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR
3.	Ksymena	jakościowa, chlebowa (A)	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
4.	Leokadia	jakościowa, chlebowa (A)	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
5.	Magadan	jakościowa, chlebowa (A)	SZB Polska sp. z o.o. sp. j.
6.	Patricia	jakościowa, chlebowa (A)	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
7.	Uwertura	jakościowa, chlebowa (A)	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR
8.	WPB Lynx	jakościowa, chlebowa (A)	Saaten-Union Polska sp. z o.o.

Opracowanie na podstawie danych COBORU.

Tabela 2

Jęczmień jary

Lp.	Odmiana	Typ odmiany	Zgłaszający
1.	Aristelle	browarny	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
2.	NOS Gambit	browarny	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
3.	Furio	pastewny	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR
4.	Komplet	pastewny	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.
5.	Narrator	pastewny	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.
6.	NOS Playmaker	pastewny	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
7.	Pazur	pastewny	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.

Opracowanie na podstawie danych COBORU.

Tabela 3

Pszenżyto jare

Lp.	Odmiana	Typ odmiany	Zgłaszający
1.	Dyzma	pastewny	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
2.	Namaku	pastewny	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
3.	Narval	pastewny	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
4.	Noktrum	pastewny	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR
5.	Pryzmat	pastewny	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR

Opracowanie na podstawie danych COBORU.

Tabela 4

Owies zwyczajny

Lp.	Odmiana	Typ odmiany	Zgłaszający
1.	Kreator	pastewna, żółtoziarnista	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR
2.	Vasco	pastewna, żółtoziarnista	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR
3.	Waran	pastewna, żółtoziarnista	Saaten-Union Polska sp. z o.o.

Opracowanie na podstawie danych COBORU.

Nowe odmiany zbóż jarych i ozimych wpisanych do Krajowego Rejestru w 2024 r.

żyto jare

1) **KWS Picaflor** – odmiana pastewna, mieszańcowa; zgłaszający: KWS Lochow Polska sp. z o.o.

Na drugim posiedzeniu, w dniu 22 lutego 2024 roku Komisja pozytywnie zaopiniowała wpisanie do Krajowego rejestru **36 nowych odmian zbóż ozimych** (pszenica zwyczajna – 22, jęczmień – 5, pszenżyto – 5, żyto – 4).

Tabela 5

Pszenica zwyczajna ozima

Lp.	Odmiana	Typ odmiany	Zgłaszający
1.	Fuzja	jakościowa chlebowa (A)	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.
2.	Jamajka	jakościowa chlebowa (A)	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR
3.	Kaprun	jakościowa chlebowa (A)	Strube Polska sp. z o.o.
4.	KWS Espinum	jakościowa chlebowa (A)	KWS Lochow Polska sp. z o.o.
5.	LG Fabianus	jakościowa chlebowa (A)	Limagrain Polska sp. z o.o.
6.	Maxus	jakościowa chlebowa (A)	DSV Polska sp. z o.o.
7.	SU Joran	jakościowa chlebowa (A)	Saaten-Union Polska sp. z o.o.
8.	SU Quiz	jakościowa chlebowa (A)	Saaten-Union Polska sp. z o.o.
9.	Alabama	chlebowa (B)	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR
10.	Big Ben	chlebowa (B)	IGP Polska sp. z o.o. sp. K.
11.	Como	chlebowa (B)	KWS Lochow Polska sp. z o.o.
12.	Damian	chlebowa (B)	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
13.	Eriksen	chlebowa (B)	KWS Lochow Polska sp. z o.o.
14.	Fabian	chlebowa (B)	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
15.	Fantazja	chlebowa (B)	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.
16.	Iluminacja	chlebowa (B)	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
17.	LG Algebra	chlebowa (B)	Limagrain Polska sp. z o.o.
18.	Magnezja	chlebowa (B)	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.
19.	RGT Felicio	chlebowa (B)	RAGT Semences Polska sp. z o.o.
20.	SU Marathon	chlebowa (B)	Saaten-Union Polska sp. z o.o.
21.	Patria	pastewna (C)	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.
22.	Marly	na ciastka (K)	Nordic Seed Germany GmbH

Opracowanie na podstawie danych COBORU.

Tabela 6

Jęczmień ozimy

Lp.	Odmiana	Typ odmiany	Zgłaszający
1.	KWS Libris	wielorzędowa, pastewna	KWS Lochow Polska sp. z o.o.

2.	Luise	wielorzędowa, pastewna	DSV Polska sp. z o.o.
3.	SU Elsa	wielorzędowa, pastewna	Saaten-Union Polska sp. z o.o.
4.	Venezia	wielorzędowa, pastewna	Saaten-Union Polska sp. z o.o.
5.	RGT Alessia	dwurzędowa, pastewna	RAGT 2n

Opracowanie na podstawie danych COBORU.

Tabela 7

Pszenżyto ozime

Lp.	Odmiana	Typ odmiany	Zgłaszający
1.	Ambasador	pastewny	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o.
2.	Dalmateo	pastewny	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR
3.	Comodoro	pastewny	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR
4.	Promiso	pastewny	Syngenta Polska sp. z o.o.
5.	Tinos	pastewny	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o.

Opracowanie na podstawie danych COBORU.

Tabela 8

Żyto ozime

Lp.	Odmiana	Typ odmiany	Zgłaszający
1.	KWS Cursor	mieszańcowa	KWS Lochow Polska sp. z o.o.
2.	KWS Fidalgor	mieszańcowa	KWS Lochow Polska sp. z o.o.
3.	SU Atum	mieszańcowa	Saaten-Union Polska sp. z o.o.
4.	SU Ivar	mieszańcowa	Saaten-Union Polska sp. z o.o.

Opracowanie na podstawie danych COBORU.

Tomasz Stachowicz, CDR Oddział w Radomiu

Opracowano na podstawie danych COBORU.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu

Lawenda należy do jednej z najpopularniejszych roślin na świecie, szczególnie we Francji, ale coraz częściej uprawiana jest w Polsce. Ocieplenie klimatu wpływa na coraz większe możliwości jej uprawy, a w naszych warunkach kwitnie ona od czerwca do października. Spektrum wykorzystania tej rośliny wpływa na jej popularność. Takie branże jak, kosmetyka, ogrodnictwo, medycyna, florystyka, edukacja i wiele innych coraz chętniej sięgają po możliwości, jakie da się uzyskać z uprawy tej wyjątkowej rośliny.

W polskich warunkach najpopularniejszą jest lawenda wąskolistna z olejkiem eterycznym, który daje szeroki wachlarz jego wykorzystania.

Od wieków lawenda uspokajała i koła nerwy, poprawiała nastrój i pomagała rozluźnić mięśnie. Jej pięknie pachnące kwiaty i wytwarzany z nich olejek były często stosowane dla sprowadzenia relaksującego snu, zmniejszenia depresji i napięcia nerwowego, przy dolegliwościach związanych z nerwami oraz problemach żołądkowych.

Lawandyna (*Lavandin grosso*) jest hybrydą lawendy wąskolistnej z szerokolistną (*L. latifolia*). Uprawiana od lat pięćdziesiątych

ubiegłego stulecia i często mylona z lawendą wąskolistną. To wysoka roślina, z rozgałęzioną łodygą na której znajduje się kilka kwiatów. *Grosso* nie związuje nasion, dlatego można ją rozmnażać tylko metodami wegetatywnymi. Ma mniej wyrazisty zapach, dlatego znajduje zastosowanie w przemyśle produkującym środki czystości i detergenty.

Lawenda wąskolistna (*Lavandula angustifolia* syn. *Lavandula officinalis* syn. *Lavandula vera*) natomiast rozgałęzia się i wyrasta do ok 70-90 cm. Zapylana przez pszczoły, kwitnie od lipca do sierpnia. Jej korzeń jest wiązkowy, silnie się rozgałęzia, jest zdrewniały i potrafi sięgać do głębokości 2 m. Aromat wydobywający się z niej jest niezwykle przyjemny, wydzielają się gruczołki olejowe, które głównie zlokalizowane są na płatkach.

Lawenda jest rajem dla owadów.
(Fot. Waldemar Gorajczyk CDR O/Kraków).

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

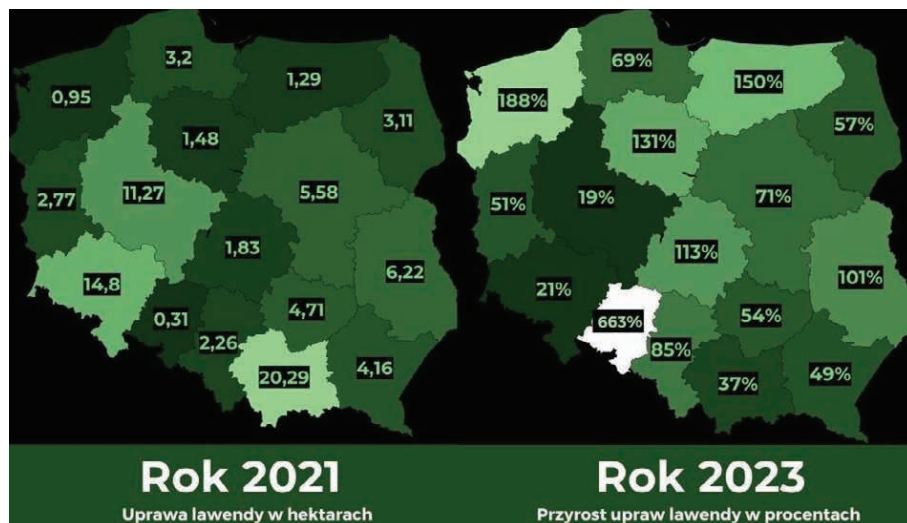

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

Pierwsze próby przemysłowej uprawy lawendy w Polsce datują się na lata 20 ubiegłego wieku, ale były to marginalne powierzchnie. W latach 1938-39 w Puławach rozpoczęto pierwsze prace hodowlane nad lawendą, lecz wszystkie materiały zostały zniszczone w trakcie wojny. Dziś następuje odnowienie zainteresowania tą niezwykłą rośliną, co coraz częściej jest obserwowane na polach, na terenie całego kraju, w nowych lokalizacjach i w różnych rozmiarach uprawy.

Na poniższej mapie ukazany jest procentowy przyrost uprawy lawendy w 2023 roku w odniesieniu do roku 2021.

Przyrost w % plantacji lawendy w 2023 r. w odniesieniu do 2021 roku.
Źródło: ARiMR.

Widać wyraźnie, że przybywa gospodarstw, które zajmują się uprawą lawendy. Warunki klimatyczne pomagają w rozwoju tej

rośliny, jak i gospodarstwom chcącym się nią zajmować. Także popularność i zapotrzebowanie na produkt ekologiczne sprzyja rozwojowi plantacji. Przyrost ilości gospodarstw świadczy o coraz większej popularności lawendy, ale oczywiście znajdują się ona także coraz częściej w prywatnych małych przydomowych ogródkach, czasem nawet po jednym krzaczku, jej właściwości, w tym odstraszenie owadów, komarów – powodują, że coraz częściej sięga się po lawendę.

Do właściwości prozdrowotnych lawendy wąskolistnej należy między innymi:

- wpływ na ośrodkowy układ nerwowy
- właściwości spazmolityczne
- działanie przeciwbólowe
- działanie przeciw patogenom
- działanie poprawiające odporność a także sprawność fizyczną
- działanie antyseptyczne.

Wykorzystanie i zastosowanie pozyskiwanych surowców z lawendy:

- zastosowanie w ochronie roślin
- ziołolecznictwo
- przemysł farmaceutyczny
- przemysł perfumeryjno-kosmetyczny
- przemysł spożywczy
- rękodzielnictwo i inne suveniry
- zastosowane lawendy w agroturystyce, w odpoczynku czynnym i biernym.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

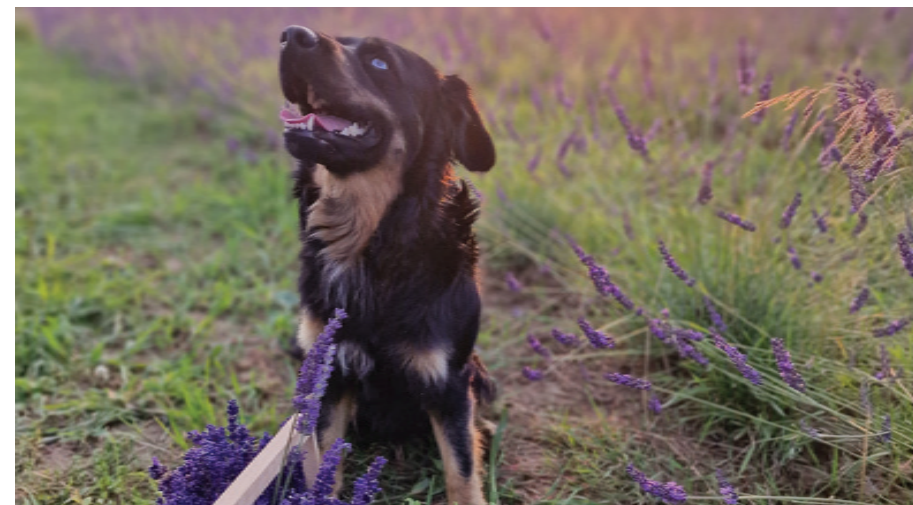
Przykład produktów z lawendy.
(Fot. Waldemar Gorajczyk CDR O/Kraków).

Liczne potwierdzone właściwości lawendy wpływają na wykorzystanie jej przez terapeutów w leczeniu zdrowia psychicznego jak i fizycznego. Ogrody sensoryczne służące do terapii muszą być oczywiście dobrze zaprojektowane, tak żeby w pełni wykorzystać ich potencjał muszą angażować zmysły, takie jak: węch, wzrok, dotyk, słuch i smak.

Ogrodysensoryczne, nazywane też ogrodami zmysłów mają swoje miejsce dla lawendy. Szczególnie poleca się je umieszczać w pobliżu szpitali czy poradni terapeutycznych, gdzie mają pozytywny wpływ na leczenie pacjentów. Ale także parki miejskie, przedszkola nie tylko jako element dekoracyjny, mogą wprowadzać zieleni z lawendą np. do zajęć dydaktycznych. Takie miejsca też wyciszą, pozwalają się zrelaksować i angażują zmysły. Uprawa lawen-

dy jest sezonowym źródłem dochodu. Należy mieć dodatkowe zabezpieczenie np. na wypadek wymarznienia roślin. Większa ilość roślin wcale nie oznacza większych zysków, przynajmniej na początku, gdy rośliny są niewielkie. Na plantacji da się zarobić, jeśli ma się na nią pomysł. Jedno jest pewne – nie wystarczy jedynie patrzeć, jak lawenda sama rośnie na polu.

Jest coraz więcej popularnych miejsc, gdzie można spędzić czas z rodziną, plantacje zapewniają coraz więcej atrakcji, poza samym przebywaniem na świeżym powietrzu, urządzane są kawiarnie, sprzedaż lodów i ciastek z nutą lawendy, koncerty, zajęcia sportowe i szereg różnych form, w tym dla dzieci. Można także przychodzić ze zwierzętami, co zachęca jeszcze większe grono odbiorców usług do korzystania z oferty.

Lawendowe pola dostępne są także dla zwierząt.
(Fot. Waldemar Gorajczyk CDR O/Kraków).

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

Plantacje lawendowe mają także więcej opcji form zarobku, wiele zależy od wielkości arealu oraz tego, czy plantacja będzie jedynym ich dochodem (czy np. dodatkiem do agroturystyki). Duże powierzchnie nasadzenia pozwalają uzyskiwać dobry zysk ze sprzedaży bukietów czy suszu. Świeże kwiaty lawendy mogą być sprzedawane do kwiaciarni. Bardzo opłacalna jest także sprzedaż bukietów na giełdzie ogrodniczej. Ponadto z lawendy można tworzyć nie tylko świeże i suszone kompozycje bukietowe, lecz także dodatki ślubne czy dekoracje okolicznościowe. Co roku rośnie zapotrzebowanie na naturalne i ekologiczne produkty. Konsumenci coraz chętniej poszukują rodzimych firm, zajmujących się produkcją naturalnych kosmetyków i produktów spożywczych, o czym świadczy wzrastająca liczba gospodarstw z uprawami lawendy w Polsce. Dlatego dobre zyski przynosi sprzedaż wyrobów lawendowych, w tym mydeł, saszetek zapachowych, świeczek, syropów, a nawet lawendowych wypieków. Co ciekawe, produkty z lawendy mogą przynieść nawet kilkukrotnie wyższe zyski niż sprzedaż samego surowca. Istnieją również alternatywne źródła dochodu. Zyskownym pomysłem są również płatne sesje zdjęciowe w lawendzie, kawiarnie przy plantacji, warsztaty wyrobu naturalnych kosmetyków, a nawet organizacja wieczorów panieńskich. Firmy wynajmują pola do szkoleń w plenerze, organizowane są zajęcia praktyczne, np. własnoręczne tworzenie poduszek zapachowych, polegające na wypełnieniu poduszki materiałem i suszem lawendowym i zaszycie własnej kompozycji zapachowej. Pieczenie ciastek, polewanie ich syropem lawendowym, tworzenie bukietów i innych

kompozycji z udziałem kwiatów lawendy i coraz to nowsze pomysły na wykorzystanie tej kruchej rośliny. Rozwijający się biznes lawendowy ogranicza jedynie wyobraźnia.

Waldemar Gorajczyk, CDR Oddział w Krakowie

Opracowano na podstawie:

1. Osińska E., Fornal-Pieniak B., 2022. Uprawa i przetwórstwo lawendy
2. Kacprzak M. 2014. Lawendowa mapa Polski. Polska Lawenda 1:4-7.
3. Materiały ze stron internetowych ARiMR; <https://www.gov.pl/web/arimr>
4. <https://www.facebook.com/lawenda.org>
5. <https://www.facebook.com/profile.php?id=100052487365804>
6. <https://www.facebook.com/profile.php?id=100094493563965>

Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus

Postępowanie z koniem to umiejętność zależna przede wszystkim od znajomości wzorców zachowania zwierząt, które warunkuje genetyka oraz modyfikacja czynników środowiskowych. Konie to zwierzęta stadne, podporządkowane hierarchicznemu układowi, kształtującego się w zależności od fizycznych i psychicznych predyspozycji poszczególnych osobników. Konie słabe, lękliwe zajmują znacznie niższe miejsce w stadzie niż te silne i odważne. To od Nas, właścicieli zwierząt zależy jakie miejsce

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

w tym układzie zajmiemy. Pamiętajmy, że nawet bardzo dobrze ujeżdżony, ułożony, podporządkowany koń to nadal koń i zwierzę stadne. Dlatego też, aby wiedzieć jak poruszać się i zachowywać, a przede wszystkim postępować ze zwierzęciem, potrzebne jest zrozumienie zachowań poprzez znajomość funkcjonowania zmysłów w naturalnych warunkach i unikanie przypisywania zwierzęciu cech ludzkich.

Ważnym aspektem jest obserwacja konia, przede wszystkim rozróżnianie reakcji zwierzęcia (uwzględniając takie części ciała jak oczy, uszy, mimika pyska, położenie ogona czy sposób poruszania się i wydawania dźwięków), w tym sygnałów ostrzegawczych i agresywnych.

Konie to zwierzęta stadne, podporządkowane hierarchicznemu układowi kształtującego się w zależności od fizycznych i psychicznych predyspozycji poszczególnych osobników.

Źródło: <https://pixabay.com/pl/>

Oczy:

- spokojne, czyste, przyjazne – zrównoważenie, uwaga,
- małe, zaczerwienione i błyskające białkiem – strach, agresja,
- niespokojne, bojaźliwe – strach lub odczuwanie bólu.

Uszy:

- nastawione do przodu – zainteresowanie i ciekawość ale również obawy,
- nastawione skierowane do tyłu – podporządkowanie lub niepewność,
- nastawione, szybko poruszające się – strach przechodzący w przerażenie a w konsekwencji w panikę (reakcje konia wynikające ze strachu nie powinny być karane -to nie złośliwość konia tylko naturalne zachowanie).

Mimika pyska:

- wargi rozluźnione – zrównoważenie, spokój,
- wargi podciągnięte, prezentacja zębów – ostrzeżenie, (zignoruj a spotkasz się z agresją),
- wargi obwisłe – zmęczenie, apatia,
- rozdęte chrapy – strach, również przygotowanie do ataku,
- „śmianie się” – reakcja na nieznaną podniecający zapach (charakterystycznie podwinięta górna warga, jest to specyficzna analiza zapachów za pomocą gruczołu Jacobsona, często obserwuje się to u koni obwąchujących odchody czy okolice narządów płciowych innych koni).

Ogon:

- kołyszący się w takt ruchu – rozluźnienie, zadowolenie,
- wciśnięty w zad – strach, podporządkowanie,

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

- sztywno uniesiony – ożywienie, podniecenie, aktywność,
- chłoczający podczas ruchu – zdenerwowanie, niezadowolenie.

Głos:

- rżenie – pozdrowienie, zaniepokojenie,
- kwik – ostrzeżenie, niezadowolenie,
- parskanie – zadowolenie, odprężenie,
- chrapanie – zaniepokojenie,
- stękanie, jęczenie – ból.

Ruch:

- elastyczny, równy – spokój, zrównoważenie,
- wyniosły ruch – podniecenie,
- grzebanie przednią nogą – zniecierpliwienie, grożenie,
- wspinanie się – agresja, chęć dominacji (wspinanie się przednimi nogami na człowieka może też być wynikiem wcześniejszych zabaw ze źrebkiem, które stanowią w późniejszym okresie nie lada problem),
- odwrócenie się zadem – brak zainteresowania bądź przygotowanie do obrony.

Pocenie może występować naturalnie po wysiłku, pod wpływem wysokiej temperatury, na skutek zdenerwowania czy dużego bólu.

Dokładna obserwacja umożliwia nam analizę aktualnego stanu fizycznego i psychicznego zwierzęcia. Znajomość naturalnego zachowania koni jest pomocnicze przy identyfikacji i rozwiązywaniu problemów natury dobrostanowej jak również przy uniknięciu niebezpieczeństwa oraz ryzyka wypadku przy kontakcie

ze zwierzęciem. Umiejętność odczytywania zachowań dotyczy nie tylko koni ale również innych zwierząt, które w sposób dla siebie naturalny informują nas o swoim stanie fizycznym i psychicznym.

Konie przyzwyczajone są do określonego porządku i dezorientują je wszelkie zmiany czy odstępstwa od zwykłego rytuału panującego w określonej stajni.

Zasady ułatwiające pierwszy kontakt z koniem z ziemi:

- 1) Przed podejściem do konia należy zorientować się (pytając obsługę) jak zachowuje się dany koń i jaki ma charakter.
- 2) Podchodzimy spokojnie, ale zdecydowanie, bez strachu. Wszystkie zwierzęta nie tylko konie działają jak barometry, potrafią znakomicie wyczuć samopoczucie i podejście człowieka.
- 3) Unikamy gwałtownych ruchów i krzyków (szczególnie pisku).
- 4) Wchodząc do stanowiska/boksu uprzedzamy konia sygnałem głosowym, a następnie obserwujemy zachowanie zwierzęcia. Jeżeli tuli uszy i wciska ogon między nogi, a także szczyrzy zęby należy uniknąć konfrontacji (choć często jest to tylko próba wystraszenia).
- 5) Należy unikać wejścia w martwe pole widzenia konia.
- 6) Należy zachowywać bezpieczną odległość stojąc za koniem (ok. 2 m), bądź stanąć tuż przy zadzie (wtedy kopnięcie nie ma rozmachu).
- 7) Koń lubi cichy i spokojny głos dlatego w momencie zanie-

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

pokojenia lub zdenerwowania należy przemawiać do niego łagodnie.

- 8) Zachować szczególną ostrożność wobec klaczy ze źrebięciem.
- 9) Zachować szczególną ostrożność w porze karmienia.
- 10) Zachować szczególną ostrożność w pracy z ogierami.
- 11) Prowadzimy konia, z jego lewej strony – nie przed nim, nie za nim, ale lekko z przodu, mniej więcej na wysokości szyi. Wodze lub uwiąz nie mogą ciągnąć się po ziemi. Pamiętaj aby nie okręcać wodzy wokół swojego nadgarstka wystarczy, że koń np. chcąc głową odgonić muchę z grzbietu, może uszkodzić ci rękę.
- 12) Prowadząc konia pilnuj, aby zachować bezpieczny odstęp między wierzchowcami.

Przy obsłudze zwierząt, wymuszanie zachowań nienaturalnych jest jedną z przyczyn, które doprowadzić mogą do sytuacji stwarzających zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, a także samych zwierząt. Wiedza, doświadczenie, obserwacja zachowania zwierzęcia to podstawa, aby przy codziennej pracy z koniem uniknąć wypadków.

Wypadki podczas obsługi koni to wynik:

- niewłaściwego stosunku do zwierząt,
- nadmiernego zaufania w ich kierunku,
- pośpiechu, zniecierpliwienia, nieostrożność, lekkomyślność i nerwowej obsługi,
- braku odpowiednio wyszkolonego personelu,

– zbliżaniu się do zwierząt ludzi będących pod wpływem alkoholu.

Ciekawostki

- Czerwona wstążka w grzywie lub ogonie to informacja, że koń gryzie lub kopie!!!
- Przedmioty w odległości 1,5-2 m koń widzi tylko jednym okiem.
- Koń jest bardzo wrażliwy na intonacje głosu.
- Koń (tak samo jak pies czy kot) musi obwąchać nowe miejsce czy człowieka, w przeciwnym razie będzie niespokojny i płochliwy.
- Smakołyki podajemy na otwartej, płaskiej dłoni, palcami skierowanymi od siebie.
- Koń nie widzi osoby stojącej bezpośrednio przed nim ze

Dokładna obserwacja umożliwi nam analizę aktualnego stanu fizycznego i psychicznego zwierzęcia.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

względu na tzw. martwe pole, aby ją dostrzec musi skrócić głowę w prawo lub w lewo albo się cofnąć.

- „Martwe pole,, występuje przed i za koniem.
- „Martwe pole” ma długość wykroku przednich kończyn konia.
- Konie dostrzegają wyraźniej kontrastujące ze sobą kolory.
- W naturze bardzo rzadko zdarza się aby koń upadł, inaczej natomiast jest pod jeźdźcem.
- Koń może spać na stojąco.

Drgnięcie skóry, mrugnięcie, rozszerzone nozdrza czy ruch ogona to gesty, które mogą mieć wielkie znaczenie, a na które człowiek nie zwraca uwagi lub mylnie je interpretuje, co w konsekwencji nieuchronnie prowadzi do dezorientacji zwierzęcia oraz frustracji człowieka. Pamiętajmy, że konie w bardzo subtelny sposób i praktycznie przez cały czas komunikują się z nami.

Katarzyna Cieślakowska, CDR Oddział w Radomiu

Opracowano na podstawie:

1. <https://m.ciop.pl/>
2. *Wacław Pruchniewicz, Akademia jeździecka część pierwsza; Warszawa 2003 r.*
3. *Konsultacje hodowlane*
4. *Ewa Walkowicz, Ewa Jodkowska, Hodowla i chów koni, Wrocław 2001 r.*
5. *Praca zbiorowa Romana Kołacza i Zbigniewa Dobrzańskiego, Higiena i dobrostan zwierząt, Wrocław 2019 r.*
6. <https://pixabay.com/pl/>

Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej

W dzisiejszych czasach rolnictwo odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu żywności dla rosnącej populacji światowej. Aby sprostać temu wymagającemu zadaniu, konieczne jest ciągłe doskonalenie i wprowadzanie nowych technologii w produkcji rolnej. Postęp technologiczny, jakiego świadkami wszyscy jesteśmy, sprawił, że rozwiązania z zakresu automatyzacji i robotyzacji towarzyszą nam w codziennym życiu.

Czym jest automatyzacja a czym jest robotyzacja?

Automatyzacja to wykorzystywanie technologii do wykonywania zadań, które zwykle wykonywane są przez ludzi. Automatyzacja jest procesem, który ma za zadanie uzupełniać pracę człowieka, przejmując proste, powtarzalne zadania. Może to być na przykład zautomatyzowana praca maszyn na liniach produkcyjnych, gdzie praca człowieka ogranicza się do nadzorowania oraz reagowania na wskazywane przez maszyny problemy. Automatyzacja może wahać się od bardzo prostej do bardzo złożonej, w zależności od potrzeb. Automatyzacją możemy nazwać zastosowanie technologii do wykonywania części zadań wcześniej wykonywanych przez człowieka, jednak pod kontrolą i w obecności człowieka.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

Roboty i maszyny zastosowane w produkcji roślinnej są również coraz bardziej zaawansowane pod kątem dbałości o środowisko.

Źródło: opracowanie własne.

Robotyzacja jest bardziej zaawansowaną formą automatyzacji, odnosi się do rozwoju robotów w celu wykonywania określonej funkcji. Roboty mogą wykonywać skomplikowane zadania samodzielnie, posługując się automatyzowanymi maszynami i nadzorując ich pracę, całkowicie zastępując człowieka. Wspierane systemami zakresu sztucznej inteligencji, mogą być odpowiedzialne np. za prowadzenie autonomicznego pojazdu. Roboty są też o wiele bardziej wszechstronne od prostych, zautomatyzowanych maszyn. Wśród głównych grup wyróżnia się trzy rodzaje robotów: konwencjonalne roboty przemysłowe, roboty współpracujące i roboty autonomiczne. Robotyzacją nazwiemy stosowanie technologii, zastępującej zadania wcześniej wykonywane przez człowieka i nie wymagającej kontroli i obecności człowieka.

Główne czynniki wpływające na rozwój automatyzacji/robotyzacji

- Czynniki stymulujące/wymuszające rozwój
- Rozwój techniki i powstawanie nowych technologii produkcji rolniczej
- Brak siły roboczej

Czynniki spowalniające/blokujące rozwój

- Regulacje prawne
- Rachunek ekonomiczny

Robotyzacja i automatyzacja to nurty, które w ostatnich latach znacząco zrewolucjonizowały produkcję roślinną. Dzięki wykorzystaniu nowoczesnych maszyn i narzędzi opartych na sztucznej inteligencji, producenci roślin, mogą osiągnąć wyższą efektywność, zwiększyć wydajność i minimalizować koszty. Maszyny z sztuczną inteligencją są w stanie samodzielnie zbierać i analizować dane z pola, a następnie podejmować optymalne decyzje dotyczące siewu, nawożenia, ochrony roślin i nawadniania. Wykorzystanie takich narzędzi i maszyn przyczynia się do równomiernej i lepszej jakości plonów, minimalizuje zużycie materiału siewnego, nawozów oraz pestycydów, co przekłada się na oszczędności finansowe dla rolników jednocześnie wpływając na poprawę efektywnego i zrównoważonego rolnictwa.

Przykładem takich innowacyjnych rozwiązań jest na przykład automatyczny system nawadniania, który monitoruje wilgotność gleby i dostosowuje ilość wody dostarczanej do roślin na podstawie ich bieżących potrzeb. Dzięki temu, można uniknąć zarówno niedoborów, jak i nadmiernego nawadniania.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

Innym narzędziem, które wykorzystuje sztuczną inteligencję w produkcji roślinnej jest robot do zbioru. Dzięki zaawansowanym systemom wizyjnym, roboty są w stanie precyzyjnie wybierać owoce i warzywa, nie uszkadzając przy tym roślin. Tego typu podejście eliminuje konieczność ręcznego zbioru, który jest czasochłonny i kosztowny. Na rynku dostępne są roboty firm zagranicznych. W Polsce w 2023 r. rozpoczął się projekt realizowany przez Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach z firmami krajowymi nt.: „Ekonomiczna, autonomiczna maszyna o konstrukcji modułowej do identyfikacji i zbioru jabłek z wykorzystaniem sztucznej inteligencji”. Dodatkowo, systemy wizyjne są w stanie wykrywać choroby i szkodniki, co pozwala na szybką interwencję i minimalizację strat.

Polska firma stworzyła systemy do maszyn i urządzeń dostępnych na rynku, dzięki którym możliwa jest bezprzewodowa kontrola funkcji jezdnych i roboczych maszyn, automatyczne prowadzenie maszyn. Możliwa jest bezzałogowa realizacja zabiegów opryskiwania, defoliacji, koszenia, sadzenia itp. Kolejnym przykładem jest firma realizująca projekt nt.: „Robotyzacja procesu zwiększania jakości materiału siewnego konopi włóknistej”, w wyniku tego powstała maszyna wykorzystująca detekcję z kamer kwiatu męskiego z unieszkodliwieniem poprzez wprowadzenie herbicydu do łodygi kwiatu.

W dzisiejszym rolnictwie, automatyczne roboty stają się coraz bardziej popularne. Jednym z takich innowacyjnych narzędzi jest automatyczny robot przeznaczony do wielu zadań, w tym

bronowania, pielenia, wykonywania bruzd, siania, sadzenia oraz odchwaszczania, wszystko zależy od wybranego zamontowanego narzędzia.

Roboty i maszyny zastosowane w produkcji roślinnej są również coraz bardziej zaawansowane pod kątem dbałości o środowisko. Ich konstrukcja i działanie mają na celu minimalizowanie zużycia energii, wody i pestycydów. Ponadto, maszyny wykorzystujące sztuczną inteligencję sprawiają, że procesy są bardziej precyzyjne i kontrolowane, co prowadzi do redukcji odpadów i zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko naturalne. Warto również wspomnieć, że wprowadzenie robotyzacji i automatyzacji w produkcji roślinnej może prowadzić do zwiększenia konkurencyjności na rynku.

Podsumowując, robotyzacja i automatyzacja w rolnictwie przyczyniły się do znaczącej poprawy jakości i efektywności produkcji. Wykorzystując takie maszyny i narzędzia, producenci, mogą osiągnąć lepsze rezultaty, minimalizując zarówno czas, jak i koszty.

Magdalena Przerwa, CDR Oddział w Radomiu

Opracowano na podstawie:

1. <https://elearning.przemyslprzyszlosci.gov.pl/pelne-rozumienie-terminu-automatyzacja-i-robotyzacja-kluczem-do-udanej-robotyzacji/>
2. <https://gotrack.pl/auto-drive/>
3. <https://www.inhort.pl/>
4. <https://agrocompolska.pl/>
5. <https://inwebit.pl/pl/robotyzacja-procesu-zwiekszenia-jakosci-upraw-o-projeckie>
6. <https://www.agreus.pl/>
7. <https://aibusiness.pl/robotyzacja-a-automatyzacja-czym-sie-to-rozni/>

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie zrealizowało w latach 2022-2023 operację pn.: „**Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt – instrukcje wdrożeniowe**” w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2022-2023 w zakresie Sieci na Rzecz Innowacji w Rolnictwie i na Obszarach Wiejskich.

Celem operacji było przekazanie wiedzy praktycznej i informacji na temat prowadzenia hodowli zwierząt gospodarskich dedykowanej przygotowaniu zwierząt do pracy terapeutycznej z osobami potrzebującymi wsparcia, zarówno z dziećmi, jak i z osobami z niepełnosprawnościami czy seniorami. Terapia prowadzona z udziałem zwierząt to metoda wspomagająca leczenie oraz rehabilitację, polegająca na bliskim i naturalnym kontakcie ze zwierzętami. Usługi takie mogą zostać wprowadzone do gospodarstw rolnych, agroturystycznych oraz przedsiębiorstw na obszarach wiejskich. Funkcje terapeutyczne zwierząt gospodarskich (m.in. koni, osłów, kur, kóz) pozwalają na projektowanie konkretnych usług dających możliwość dywersyfikacji dochodu gospodarstw rolnych w oparciu o nowatorskie metody pracy ze zwierzętami.

Odbiorcami operacji są mieszkańcy obszarów wiejskich, rolnicy, przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawiciele podmiotów doradczych oraz inne osoby zainteresowane tematyką operacji.

Operacja była wdrażana poprzez różne formy realizacji:

FILM EDUKACYJNY

Kompleksowa realizacja filmu edukacyjnego na temat hodowli zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt oraz zaprezentowanie zajęć terapeutycznych z udziałem zwierząt gospodarskich. Film dostępny jest na kanale YouTube CDR O/Kraków pod linkiem: https://www.youtube.com/watch?v=ik_EIHtqXk.

Zooterapia z udziałem zwierząt gospodarskich – film edukacyjny.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

Film upowszechnia możliwości wykorzystania zwierząt gospodarskich do celów terapeutycznych, propaguje wiedzę dotyczącą zasad współpracy ze zwierzętami – ich hodowli i socjalizacji oraz prezentuje dodatkowe możliwości rozwoju gospodarstwa rolnego w oparciu o świadczenie usług terapeutycznych z wykorzystaniem zwierząt.

PUBLIKACJA ELEKTRONICZNA

Publikacja elektroniczna

<https://www.cdr.gov.pl/transfer-wiedzy/broszury-publikacje/4682-hodowla-zwierzat-gospodarskich-w-celu-prowadzenia-terapii-z-udzialem-zwierzat-2022>

Publikacja elektroniczna pt. „Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt – instrukcje wdrożeniowe”. Publikacja stanowi instrukcję wdrażania usług terapeutycznych do gospodarstw rolnych.

Zamierzeniem publikacji jest wprowadzenie do tematyki hodowli zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt, opis gatunków zwierząt gospodarskich i ich predyspozycji terapeutycznych – gęsi, kur, osłów, kóz, owiec, bydła, świń, alpaki, a także przedstawienie wskazówek do działań praktycznych mających pomóc

organizować zajęcia ze zwierzętami. Publikacja zawiera również komentarz prawny odnoszący się do zagadnienia terapii w kontekście działalności leczniczej, kwalifikacji do prowadzenia zooterapii i wymagań wobec zwierząt przeznaczonych do zajęć terapeutycznych.

SZKOLENIE WYJAZDOWE

Organizacja szkolenia wyjazdowego do Szwecji nt. „Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt”. Szkolenie zostało zorganizowane w dniach 9-13.10.2023 r. dla grupy 20 osób, przedstawicieli podmiotów zajmujących się tematyką rozwoju rolnictwa społecznego w Polsce – specjalistów i doradców ośrodków doradztwa rolniczego

Relacja ze szkolenia wyjazdowego do Szwecji.

Źródło: CDR O/Kraków.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

i Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsie. Celem szkolenia było zapoznanie uczestników z hodowlą zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt oraz dobrymi praktykami w zakresie funkcjonowania gospodarstw rolnych prowadzących usługi terapeutyczne z udziałem zwierząt gospodarskich w Szwecji.

W Szwecji każdy Region może mieć własne uregulowania odnoszące się do działalności gospodarstw społecznych. Inicjatywą upowszechnioną w całym kraju jest projekt „Grön Arena” zarządzany przez Stowarzyszenie „Hushållningssällskapet” (Stowarzyszenie Gospodarstw Domowych). „Grön Arena” sieciuje gospodarstwa społeczne oferujące usługi w trzech obszarach: opieka społeczna, edukacja, zdrowie i rekreacja.

CYKL FELIETONÓW TV

Nagranie 10 felietonów TV prezentujących dobre praktyki prowadzenia w gospodarstwach rolnych działań terapeutycznych i reedukacyjnych z udziałem zwierząt gospodarskich wraz z emisją. Felietony zostały wyemitowane w 2023 roku w programie pod tytułem „Z klimatem i z pasją” na antenie Polsat 2, Super Polsat, Polsat News, Polsat News 2 oraz Wydarzenia24. Felietony dostępne są na kanale [YouTube CDR O/Kraków](https://www.youtube.com/playlist?list=PLj_mFIEpQX9GjBg0OIMwDXoGWUO_66_E) pod linkiem: https://www.youtube.com/playlist?list=PLj_mFIEpQX9GjBg0OIMwDXoGWUO_66_E.

Dobre praktyki prowadzenia w gospodarstwach rolnych działań...

CDR Kraków
11 filmów · 105 wyświetleń · Ostatnia aktualizacja: 18 gru...

Odtwórz wsz... Losowo

Cykl 10 felietonów TV prezentujących dobre praktyki prowadzenia w gospodarstwach rolnych działań terapeutycznych i reedukacyjnych z udziałem zwierząt gospodarskich opracowany w ramach operacji pn. „Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt – instrukcje wdrożeniowe” w ramach Planu Operacyjnego KSiOW 2022-2023 w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).

Celem operacji jest przekazanie wiedzy praktycznej i informacji na temat prowadzenia hodowli zwierząt gospodarskich dedykowanej przygotowaniu zwierząt do pracy terapeutycznej zarówno z dziećmi, jak i z osobami z niepełnosprawnościami oraz z seniorami. Terapia prowadzona z udziałem zwierząt to metoda wspomagająca leczenie oraz rehabilitację, polegająca na bliskim i naturalnym kontakcie ze zwierzętami. Usługi takie mogą zostać wprowadzone do gospodarstw rolnych, agroturystycznych oraz przedsiębiorstw na obszarach wiejskich. Funkcje terapeutyczne zwierząt gospodarskich (m.in. koni, osłów, kur, kóz) pozwalają na projektowanie konkretnych usług dających możliwość dywersyfikacji dochodu gospodarstw rolnych w oparciu o nowatorskie metody pracy ze zwierzętami.

- Zooterapia z udziałem zwierząt gospodarskich
CDR Kraków · 718 wyświetleń · 3 miesiące temu · 17:42
- Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt
CDR Kraków · 202 wyświetlenia · 3 miesiące temu · 5:27
- Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt
CDR Kraków · 159 wyświetleń · 3 miesiące temu · 8:29
- Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt
CDR Kraków · 224 wyświetlenia · 3 miesiące temu · 10:59
- Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt
CDR Kraków · 155 wyświetleń · 3 miesiące temu · 7:41
- Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt
CDR Kraków · 202 wyświetlenia · 3 miesiące temu · 5:05
- Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt
CDR Kraków · 945 wyświetleń · 3 miesiące temu · 5:40
- Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt
CDR Kraków · 462 wyświetlenia · 3 miesiące temu · 8:18
- Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt
CDR Kraków · 260 wyświetleń · 3 miesiące temu · 4:23
- Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt
CDR Kraków · 288 wyświetleń · 3 miesiące temu · 5:05
- Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt
CDR Kraków · 134 wyświetlenia · 3 miesiące temu · 6:42

Dobre praktyki prowadzenia w gospodarstwach rolnych działań terapeutycznych i reedukacyjnych z udziałem zwierząt gospodarskich – cykl felietonów TV.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

SZKOLENIE E-LEARNINGOWE

Opracowanie i przeprowadzenie szkolenia e-learningowego pn. „Działania terapeutyczne z udziałem zwierząt gospodarskich”. Szkolenie zostało przeprowadzone w 2023 roku na platformie e-learningowej CDR O/Kraków <https://cdrkursy.pl/>. W szkoleniu wzięło udział 123 osoby. W roku 2024 planowane jest uruchomienie kolejnej edycji szkolenia. Zachęcamy do śledzenia naszych stron internetowych: www.cdr.gov.pl, www.cdrkrakow.gov.pl, gdzie zostaną udostępnione informacje na ten temat.

Opracowanie merytoryczne: redakcja Maria Szlajter
Komentarz prawny: dr Jerzy Raciborski

Mapa szkolenia

MODUŁ 1

WPROWADZENIE DO TEMATYKI HODOWLI ZWIERZĄT GOSPODARSKICH W CELU PROWADZENIA TERAPII Z UDZIAŁEM ZWIERZĄT

MODUŁ 2

CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

MODUŁ 3

PREDYSPOZYCJE TERAPEUTYCZNE WYBRANYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

MODUŁ 4

PRZYKŁADY ZAJĘĆ TERAPEUTYCZNYCH Z UDZIAŁEM ZWIERZĄT

MODUŁ 5

KOMENTARZ PRAWNY

Problematyka organizowania kontaktu człowieka z odpowiednio dobranymi i przygotowanymi zwierzętami dla realizacji określonych celów poznawczych, wychowawczych, socjalizacyjnych czy terapeutycznych, jest zagadnieniem stosunkowo nowym, będącym w obszarze zainteresowania gospodarstw rolnych i innych podmiotów.

Wśród ustanowionych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi priorytetowych kierunków działalności doradczej wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego i Centrum Doradztwa Rolniczego w roku 2024 wskazany został rozwój rolnictwa społecznego, w tym sieci gospodarstw opiekuńczych. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych poprzez tworzenie i rozwijanie gospodarstw opiekuńczych został ujęty w zakresie wsparcia interwencji Leader Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- „Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

Szczegółowe informacje na temat działań prowadzonych przez Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie można znaleźć na stronie www.cdrkrakow.pl oraz www.cdr.gov.pl.

SIEĆ NA RZECZ INNOWACJI W ROLNICTWIE I NA OBSZARACH WIEJSKICH

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Operacja opracowana przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Klaudia Kieljan, CDR Oddział w Krakowie

Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie zgodnie z Planem Operacyjnym Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2022-2023 zrealizowało projekt pn. „Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich”.

Projekt skupiał się przede wszystkim na opracowaniu zróżnicowanych form materiałów informacyjno-edukacyjnych, przeprowadzeniu kampanii informacyjnych i szkoleń dla szerokiej grupy odbiorców zainteresowanych tematem – rolników, doradców

rolniczych, nauczycieli szkół rolniczych, mieszkańców obszarów wiejskich oraz podmiotów działających na rzecz rolnictwa. Celem projektu było upowszechnienie hodowli ras zachowawczych zwierząt gospodarskich szczególnie w małych gospodarstwach oraz przybliżenie problematyki znaczenia ich ochrony.

W trakcie trwania projektu przekazana została wiedza na temat wykorzystania produktów pochodzących z hodowli ras rodzimych, w szczególności w aspektach: kulinarnym, prozdrowotnym, ekonomicznym, kulturowym i turystycznym. Opracowano treści merytoryczne dotyczące chowu i hodowli ras zachowawczych zwierząt gospodarskich, przedstawiono wyniki badań przeprowadzanych przez Instytut Zootechniki PIB – m.in. nad jakością produktów zwierzęcych oraz wpływem systemu chowu na poprawę jakości tych produktów. Zorganizowano 6 szkoleń w formie warsztatów, których celem było podniesienie wiedzy w zakresie korzyści wynikających z zachowania różnorodności genetycznej zwierząt oraz popularyzację użytkowania gatunków ras rodzimych, co przekłada się na zwiększenie opłacalności produkcji lub może stanowić formę dywersyfikowania uzyskiwanych dochodów.

W ramach projektu powstało:

- I) Szkolenie e-learningowe pn. „Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich” – udostępniane na platformie e-learningowej cdrkursy.pl w 2023 r. W szkoleniu wzięło udział 95 uczestników (w tym 86 przedstawicieli Ośrodków Doradztwa Rolniczego i 9 mieszkańców obszarów wiejskich).

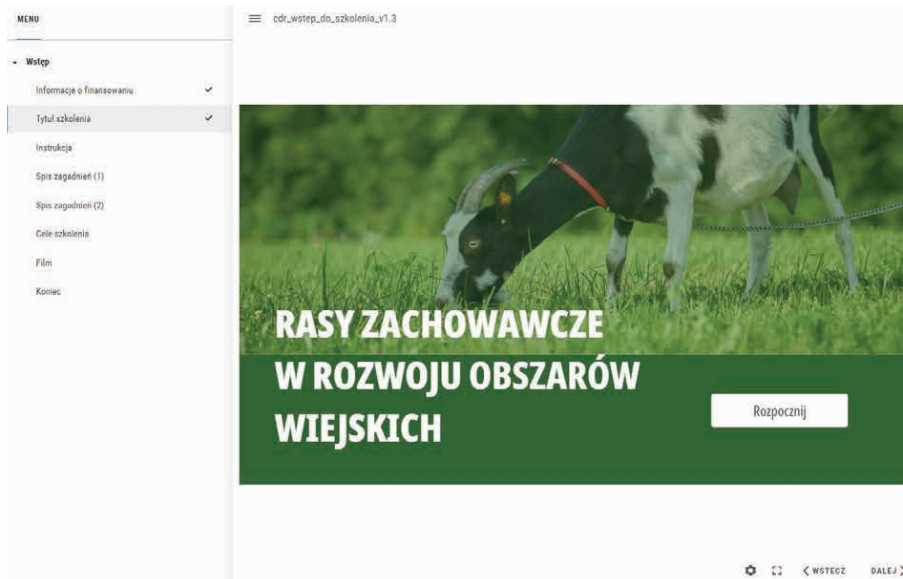
strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

Zrzut ekranu ze szkolenia e-learningowego.

Źródło: CDR O/Kraków.

Szkolenie składało się z treści opracowanych przez pracowników Instytutu Zootechniki PIB w 2022 roku:

- znaczenie ochrony bioróżnorodności zwierząt gospodarskich dla rolnictwa i środowiska naturalnego,
- rola i wykorzystanie koni lokalnych ras prymitywnych i szlachetnych w rozwoju obszarów wiejskich,
- lokalne typy koni zimnokrwistych w rozwoju obszarów wiejskich,
- rodzime rasy bydła – ochrona i wykorzystanie,
- rodzime rasy świń,
- rodzime rasy owiec – efekty realizacji programów ochrony

zasobów genetycznych w kontekście zachowania bioróżnorodności, produkcji żywności wysokiej jakości i zwiększenia opłacalności owczarstwa,

- krajowe rasy kóz oraz uzyskiwane od nich produkty,
- możliwości wykorzystania drobiu wodnego rodzimych/lokalnych ras w ekstensywnych systemach produkcji,
- rodzime rasy/rody kur nieśnych jako ozdoba wiejskich zagrod i źródło produktów dobrej jakości,
- rodzime rasy zwierząt futerkowych,
- rodzime linie pszczoły miodnej (*Apis mellifera*) jako rezerwar różnorodności genetycznej oraz cech adaptacyjnych do lokalnych warunków.

II) Broszura edukacyjna pt. „Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich”, wydana w 300 egzemplarzach jako wydawnictwo publikujące recenzowane monografie naukowe na poziomie 80 punktów zgodnie z Komunikatem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe. Wkład merytoryczny również został przygotowany i opracowany przez specjalistów Instytutu Zootechniki PIB w 2022 roku. W publikacji zostały opisane rasy zachowawcze zwierząt gospodarskich objęte programem ochrony zasobów genetycznych. W treści przedstawiono wszystkie ważne aspekty dotyczące chowu i hodowli zwierząt ras rodzimych z nakreśleniem rysu historycznego ich pochodzenia. Zaprezentowano również problematykę związaną z ochroną, znakowaniem i promocją regionalnych i tradycyjnych produktów żywnościowych pochodzących od tych ras.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

Broszura edukacyjna pt. „Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich”.

Źródło: CDR O/Kraków.

III) Film promujący rasy rodzime zwierząt gospodarskich.

W 2022 roku nagrany został film, którego celem była promocja projektu, ale również samych ras rodzimych zwierząt gospodarskich. Nagranie jest udostępnione m.in. na kanale YouTube CDR Brwinów (https://www.youtube.com/watch?v=8poBL14F270&ab_channel=CDRBrwinow).

W filmie pokrótce omówione i zaprezentowane zostały wybrane gatunki ras rodzimych: bydło, trzoda chlewna, konie, drób oraz owce.

IV) Szkolenia w formie warsztatów.

W ramach projektu przeprowadzono 6 szkoleń w formie warsztatów, które skupiały się przede wszystkim na przedstawieniu

chowu i hodowli ras zachowawczych zwierząt gospodarskich w oparciu o aspekty ich wykorzystania - kulinarny, prozdrowotny, ekonomiczny, kulturowy i turystyczny.

Pierwsze szkolenie odbyło się w grudniu 2022 r. w Centrum Doradztwa Rolniczego w Krakowie i zostało przeprowadzone przez Koło Gospodyń Wiejskich Łętowe „Śwarne Babki”. Na szkoleniu przekazana została wiedza na temat wykorzystania produktów pochodzących z hodowli ras rodzimych. W trakcie warsztatów uczestnicy zostali zapoznani z zaletami hodowli ras rodzimych, właściwościami zdrowotnymi produktów pochodzących z takiej hodowli oraz możliwościami ich wykorzystania w kuchni. Uczestnicy warsztatów poprzez praktyczną naukę przygotowania dań zapoznani zostali z tworzeniem tradycyjnych, zdrowych potraw na bazie produktów lokalnych.

Gospodyni z KGW Łętowe „Śwarne Babki”.

Źródło: CDR O/Kraków.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

Uczestnicy szkolenia podczas warsztatów w gospodarstwie Instytutu w Aleksandrowicach. Źródło: CDR O/Kraków.

W 2023 roku szkolenia przeprowadzane były we współpracy z Instytutem Zootechniki Państwowym Instytutem Badawczym. Szkolenia miały na celu podniesienie wiedzy w zakresie korzyści wynikających z zachowania różnorodności genetycznej zwierząt oraz popularyzację użytkowania gatunków ras.

Pierwsze szkolenie przeprowadzono w czerwcu w Instytucie Zootechniki PIB w Balicach k. Krakowa i dotyczyło utrzymywania ras rodzimych zwierząt gospodarskich w aspekcie zdrowotnym.

W trakcie szkolenia przedstawiono uczestnikom treści związane z prozdrowotnymi produktami pochodzącymi od wybranych ras rodzimych (świń, gęsi, kaczek, kur, bydła, koni, owiec, kóz, królików i pszczoł) oraz omówiono możliwości wykorzystania zwierząt w animaloterapii.

Kolejne szkolenie odbyło się w Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Zootechniki PIB Pawłowice. Poruszało aspekty kulturowe utrzymywania ras rodzimych zwierząt gospodarskich. Omówiono na nim m.in. zagadnienia związane z wykorzystywaniem produktów pochodzących od zwierząt tych ras, ich znaczenie w ochronie bioróżnorodności, przedstawiono funkcje popularyzatorskie, promocyjne i edukacyjne dotyczące utrzymywania zwierząt ras zachowawczych.

Aspekty turystyczne związane z utrzymywaniem zwierząt ras rodzimych omawiane były na lipcowym szkoleniu w Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Zootechniki PIB Odrzechowa.

Pokaz strzyżenia owcy w Gospodarstwie Agroturystycznym „Bazył” przeprowadzony przez pana Andrzeja Kusz. Źródło: CDR O/Kraków.

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

Uczestnicy mogli posłuchać o wykorzystaniu produktów pochodzących od ras rodzimych w popularyzacji turystyki wiejskiej oraz zapoznać się z kierunkami użytkowania zwierząt ras rodzimych w agroturystyce.

W trakcie zajęć warsztatowych zaprezentowane zostały m.in. konie huculskie i ich użytkowanie oraz sposoby organizacji zajęć w gospodarstwach agroturystycznych.

W Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Zootechniki PIB Kołuda Wielka przeprowadzone zostało szkolenie na temat aspektów ekonomicznych utrzymywania zwierząt ras rodzimych.

Rozwinięto główny temat szkolenia o aspekty związane z opłacalnością produkcji, ścieżki dostępu do znaku towarowego,

Grupa uczestników szkolenia w Zakładzie Doświadczalnym w Kołudzie Wielkiej. Źródło: CDR O/Kraków.

Uczestnicy w Fermie Bydła Mlecznego w Dębnie. Źródło: CDR O/Kraków.

środki pomocowe dostępne dla rolników utrzymujących zwierzęta ras rodzimych, gałęzie zbytu oraz marketing produktów pochodzących od ras rodzimych.

Cykl szkoleń zakończono w Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Zootechniki PIB Kołbacz, gdzie odbyło się szkolenie pn. „Perspektywy rozwoju obszarów wiejskich w oparciu o chów i hodowlę ras zachowawczych zwierząt gospodarskich”, na którym rozwinięte i doprecyzowane zostały tematy związane m.in. ze znaczeniem turystycznym ras zachowawczych w Polsce, alternatywnymi kierunkami wykorzystania zwierząt (np. małych przeżuwaczy) czy praktycznym wykorzystaniem oceny genomowej w hodowli bydła mlecznego.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

Projekt zakończył się sukcesem dzięki różnorodnym formom przedstawienia tematu ras zachowawczych zwierząt gospodarskich. Odbiorcy projektu mogli przyswoić wiedzę ze źródeł, które im najbardziej odpowiadały. Kolejność przygotowania materiałów i zaprezentowania ich odbiorcom w tym przypadku okazała się bardzo dobrym rozwiązaniem. Jako pierwszy ukazał się krótki film promocyjny, dzięki któremu zasygnalizowaliśmy realizację tego tematu, następnie zostały zorganizowane warsztaty, które cieszyły się dużym zainteresowaniem, każdy z uczestników warsztatów otrzymał przygotowaną wcześniej broszurę pn. „Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich” oraz został poinformowany o możliwości wzięcia udziału w szkoleniu e-learningowym, które zwieńczyło cały projekt.

Andżelika Wdowicz, CDR Oddział w Krakowie

Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

Parca jabłoni to jeden z najpoważniejszych problemów w uprawie jabłoni w sadach ekologicznych i nie tylko. Choroba jest wywołana przez grzyb *Venturia inaequalis* i powoduje pogorszenie jakości owoców, przedwczesne opadanie liści, zawiązków i owoców, osłabienie drzew, zahamowanie wzrostu pędów i zawiązywania pąków na przyszły rok. Ekologiczny producent jabłek do zwalczania parcha jabłoni ma do dyspozycji niewielki asortyment preparatów, opartych głównie na związkach miedzi (lista środków ochrony roślin, które mogą być stosowane w sadownictwie ekologicznym jest publikowana na stronie MRiRW). Z tego względu w uprawie jabłoni duży nacisk powinien być położony na dobór odmian i podkładek oraz na działania profilaktyczne.

Jedną ze znaczących metod wspomagania ochrony przed parchem jabłoni jest likwidacja źródła infekcji, które stanowią opadłe liście z rozwijającymi się na nich owocnikami grzyba *Venturia inaequalis*. Jest to profilaktyka pozwalająca ograniczyć występowanie parcha oparta głównie na eliminacji źródła zakażenia pierwotnego, powodowanego przez zarodniki workowe grzyba. Zarodniki te, po rozpoczęciu wegetacji jabłoni, są uwalniane z opadłych liści silnie porażonych w poprzednim sezonie. Dlatego też co roku, po zakończonym sezonie wegetacyjnym, należy

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze *Equus caballus*”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

Parch jabłoni na owocach.

w miarę możliwości usunąć liście spod drzew, rozdrabniając je i/lub mieszając z glebą, a jeszcze lepiej kompostując poza sadem i udaremniając uwalnianie z nich zarodników. Nie zapewni to w następnym sezonie całkowitego braku patogena w sadzie, ale w zależności od warunków atmosferycznych może znacząco ograniczyć jego presję.

Metodą profilaktyczną, dającą zadowalające wyniki jest stosowanie preparatów mikrobiologicznych, przyspieszających kompostowanie opadłych liści. Zabieg ogranicza źródło infekcji jabłoni i występowanie plam parcha na liściach i owocach. Ponadto wprowadzając do gleby pożyteczne mikroorganizmy, producent wspomaga procesy związane z wytwarzaniem próchnicy

i dostępnością przyswajalnych składników pokarmowych dla korzeni drzew.

Kluczową rolę w ograniczeniu nasilenia parcha jabłoni w sadzie odgrywa dobór odmian charakteryzujących się niską podatnością, a czasem nawet odpornością na tę chorobę. Na podstawie badań i obserwacji prowadzonych przez Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach na terenie Ekologicznego Sadu Doświadczalnego w Nowym Dworze-Parceli można stwierdzić, że do upraw ekologicznych nadają się między innymi odmiany: *Pinova*, *Topaz*, *Free Redstar*, *Melfree*, *Gold*, *Milenium*, *Rubinola*, *Inored Story*, *Gold Rush*. Odmiany odporne nie ograniczają ryzyka wystąpienia parcha jabłoni całkowicie, ale wybór odpowiedniej odmiany znacznie zmniejsza zależność od zewnętrznych środków produkcji. Należy też pamiętać, że nawet u odmian określanych jako odporne na parcha może pojawić się szczep, który przełamie odporność.

Zabiegi zapobiegawcze powinny być wykonywane bezpośrednio przed wystąpieniem objawów. Parcha jabłoni należy zwalczać zawsze od pęknięcia pąków i w okresie największego nasilenia infekcji w okresie pierwotnego wysypu zarodników grzyba. W przypadku odmian podatnych zaleca się ochronę przed każdym opadem deszczu od fazy różowego pąka do pełni kwitnienia.

W przypadku spodziewanego obfitego wysypu zarodników zaleca się wykonać zabieg siarką lub miedzią. Naprzemienne stosowanie miedzi i polisiarczku wapnia zwiększa ryzyko ordzawień owoców nawet u odmian niewrażliwych. Po kwitnieniu należy kontynuować zabiegi polisiarczkiem wapnia, gdyż jest mniej fitotoksyczny.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA
ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR
NR 2/2024

Należy pamiętać również o prawidłowym odżywianiu roślin stosując nawożenie doglebowe oraz dolistne. Drzewo, jak każdy żywy organizm jeśli jest prawidłowo odżywione, jest mniej podatne na choroby, lepiej kwitnie, zawiązuje i wykształca owoce. Zabiegiem profilaktycznym jest dolistne podanie preparatów opartych o krzem pozyskiwany z ziemi okrzemkowej.

Parch jabłoni doskonale rozwija się zwłaszcza w wilgotnych warunkach atmosferycznych, takich jak deszcze i mgły, dlatego ryzyko infekcji zbiega się z wystąpieniem opadów deszczu, zwilżenia liści i wysokiej wilgotności. Wnikliwie analizując przebieg warunków pogodowych możemy wyznaczyć optymalne terminy wykonania zabiegów. Pomocnym jest wsparcie ze strony modeli prognozowania wystąpienia zagrożenia parchem, sygnalizujących okresy krytyczne parcha jabłoni. W przypadku sadów ekologicznych można skorzystać z komunikatów przeznaczonych dla sadownictwa integrowanego, które publikowane/udostępniane są przez PIORIN, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, grupy producenckie lub firmy dystrybuujące środki ochrony roślin. W przypadku stosowania nawadniania, zaleca się stosować systemy nawadniania kropelkowego, a w przypadku zraszania nadkoronowego należy unikać sytuacji, w której rośliny pozostają mokre dłużej niż osiem godzin. Ważne jest, aby umożliwić szybkie wysychanie roślin poprzez zapewnienie dobrego doświetlenia i przewiewu koronom drzew oraz optymalnego systemu sadzenia.

W tym celu należy:

- ustawić rzędy zgodnie z głównym kierunkiem wiatru;
- posadzić rośliny w możliwie szerokiej rozstawie;
- prowadzić cięcie drzew tak, aby uzyskać stały wzrost i luźne korony.

W sadownictwie ekologicznym przeciw parchowi jabłoni można stosować też środki zawierające wodorowęglan potasu. Odpowiedni termin zabiegu tymi środkami przypada na około 2-3 dni po infekcji jabłoni. Ma to ścisły związek z właściwościami tej substancji czynnej, która wykazuje lepsze działanie na już rozwijającą się grzybnia.

Zabiegi zapobiegawcze powinny być wykonywane bezpośrednio przed wystąpieniem objawów. W przypadku odmian podatnych zaleca się ochronę przed każdym opadem deszczu od fazy różowego pąka do pełni kwitnienia.

strona główna

- Plantacja lawendy jako dodatkowe źródło dochodu
- „Bezpieczeństwo pracy przy obsłudze Equus caballus”
- Sztuczna inteligencja w produkcji roślinnej
- Hodowla zwierząt gospodarskich w celu prowadzenia terapii z udziałem zwierząt
- Rasy zachowawcze w rozwoju obszarów wiejskich – podsumowanie projektu”
- Metody kontroli parcha jabłoni w produkcji ekologicznej

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

HORYZONT CDR NR 2/2024

W ostatnim czasie na rynku pojawia się coraz więcej nowych środków, ograniczających występowanie chorób grzybowych, opartych o różne mikroorganizmy. Na uwagę zasługują preparaty zawierające specjalnie wyselekcjonowany szczep drożdży, który wykazuje bardzo wysoką skuteczność w zwalczaniu mączniaka. Z dużą dozą prawdopodobieństwa można przyjąć, że preparat ten może także ograniczać występowanie parcha jabłoni jak i innych chorób grzybowych.

Parch na drzewach owocowych jest dużym wyzwaniem nie tylko dla sadowników ekologicznych, jednak odpowiednie praktyki oraz odpowiednie zastosowanie środków ochrony roślin dopuszczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym mogą pomóc w zwalczaniu tej choroby. Zapobieganie oraz wczesnie podjęte działania mają kluczowe znaczenie dla utrzymania zdrowia jabłoni czy gruszy. Przestrzeganie zaleceń dotyczących lustracji może przyczynić się do skutecznego kontrolowania parcha jabłoni.

Karolina Sambor, CDR Oddział w Krakowie

Opracowano na podstawie:

1. Rozpara E., Kruczyńska D., Danelski W., 2019. Elementy ekologicznej uprawy jabłoni. Instytut Ogródnictwa, Skierniewice.
2. Praca zbiorowa pod redakcją dr hab. Elżbiety Rozpary, 2014. Technologia ekologicznej produkcji owoców. INHORT Skierniewice.
3. Praca zbiorowa pod redakcją dr Małgorzaty Tartanus, dr hab. Eligio Malusa, prof. IO-PIB, 2022. Praktyczne rady w uprawie i ochronie sadów ekologicznych. Publikacja współfinansowana z programu UE „Horyzont 2020” w zakresie badań i innowacji na podstawie umowy o dofinansowanie nr 862850. Materiały opublikowane w ramach projektu BIOFRUITNET.

Zapraszamy do współpracy

Zagadnienia Doradztwa Rolniczego

www.zdr.cdr.gov.pl/Zagadnienia Doradztwa Rolniczego

KWARTALNIK

ISSN 1232-3578

e-ISSN 2719-8901

Czasopismo naukowe
publikujące artykuły z zakresu rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich, nowych rozwiązań i technologii w rolnictwie oraz ochronie środowiska, a przede wszystkim poświęcone metodyce i zagadnieniom przydatnym w pracy doradcy rolniczego

Jesteśmy

W bazach czasopism naukowych:

- Index Copernicus
- Polska Bibliografia Naukowa
- AGRO
- CEJH
- Biblioteka Nauki

Redakcja

przyjmuje artykuły naukowe, przeglądowe, krótkie komunikaty w języku polskim wraz ze streszczeniami i słowami kluczowymi w języku polskim i angielskim

Zapewniamy

- bezpłatną publikację artykułów w czasopiśmie oraz pełen dostęp do artykułów na stronie internetowej www.cdr.gov.pl
- możliwość zamieszczenia zdjęć i wykresów w kolorze
- podwójną recenzję artykułów
- opracowanie redakcyjne tekstu

Punktacja MEIN - 20 pkt.

WYDAWCA

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE
ODDZIAŁ W POZNANIU

STOWARZYSZENIE
EKONOMICZNYCH ROLNICTWA
I AGROBIZNESU

REDAKCJA KONTAKT

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE
ODDZIAŁ W POZNANIU
ul. Winogrody 63, 61-659 Poznań
Sekretariat tel. +48 61 823 20 81
Redakcja tel. +48 61 648 62 41
e-mail: kwartalnik@cdr.gov.pl

Kontakt:

e-mail: kwartalnik@cdr.gov.pl

j.stawna@cdr.gov.pl

tel. +48 61 823 20 81 w. 011

Elektroniczny biuletyn informacyjny wydawany przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

Rada Programowa

w składzie: Adrianna Bolewicz-Tatka, Aleksander Bomberski
Barbara Grygo, Bartłomiej Kołacz, Elżbieta Kmita-Dziasek,
Iwona Kajdan-Zysnarska, Dariusz Pomykała.

Opracowany przez Zespół Redakcyjny w składzie: Adrianna Bolewicz-Tatka,
Mariusz Gutowski, Jacek Hanasko, Justyna Stawna, Alicja Zygmantowska.

Projekt graficzny: Alicja Zygmantowska

Adres Redakcji: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Poznaniu,
ul. Winogrody 63, 61-659 Poznań, e-mail: redakcja.horyzontcdr@cdr.gov.pl

Dystrybucja elektroniczna: CDR O/Poznań, e-mail: horyzontcdr@cdr.gov.pl

Wersja internetowa: <http://www.cdr.gov.pl>

Zdjęcia: archiwum CDR, Adobe Stock

Redakcja wyraża zgodę na kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie w celach niekomercyjnych, w całości lub w części materiałów tekstowych. Podmiot korzystający z materiałów tekstowych opublikowanych na stronach biuletynu zobowiązany jest do zamieszczenia informacji o ich pochodzeniu. Zabronione jest kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie materiałów graficznych tj. zdjęć, ilustracji, rycin, itp.